

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

07.10.2022

Vår ref:

2022/8572

Deres dato:

Deres ref:

Kommunene i Troms og Finnmark

Saksbehandler, innvalgstelefon

Gøril Toresen, 77642088

Espen Larsen, 78950306

Orientering om statsbudsjettet 2023 og det økonomiske opplegget for kommunene

Regjeringen la i går, 6. oktober 2022, frem statsbudsjettet for 2023 (Prop. 1 S 2022-2023).

Dette notatet gir en oppsummering av de viktigste elementene i statsbudsjettet for 2023 vedrørende kommuneøkonomi, det generelle økonomiske opplegget for kommunene og anslag på frie inntekter i 2023 for kommunene i Troms og Finnmark.

1 Kommuneøkonomien i 2022

Skatteinntektene til kommunesektoren i 2022 knyttet til inntekt og formue er beregnet til å bli 2,4 mrd. kr. høyere enn det som var lagt til grunn i RNB. Samtidig er pris- og konstansveksten for 2022 oppjustert fra 3,7 prosent til 5,3 prosent, noe som i hovedsak skyldes et uvanlig høyt anslag for prisvekst gjennom året.

Oppjusteringen av konstansveksten trekker isolert sett ned inntektsveksten i 2022 med 7,1 mrd. kr. Denne kostnadsøkningen videreføres i 2023. Realnedgangen i kommunesektorens samlede inntekter anslås i 2022 til -7,4 mrd. kr., og realnedgangen i frie inntekter anslås til - 13,3 mrd. kr. Det nye inntektsanslaget danner grunnlaget for å vurdere veksten fra 2022 til 2023.

Koronapandemien

Den nasjonale arbeidsgruppen som skal vurdere økonomiske konsekvenser av koronapandemien i kommunesektoren har kartlagt konsekvensene for 1. halvår 2022. Rapporten ble lagt frem i månedsskiftet august-september.

Regjeringen vil komme tilbake til denne saken i nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 som blir lagt frem i november.

2 Generelt om kommuneopplegget i 2023

Det har vært en sterk økning i de anslåtte demografikostnadene etter RNB, noe som hovedsakelig skyldes økning av flyktninger fra Ukraina.

Kommunesektoren får i 2023 en vekst i frie inntekter på 2,6 mrd. kr. Dette er en økning på 1,2 mrd. kr. fra RNB. Anslaget er imidlertid usikkert.

Av veksten på 2,6 mrd. kr. får kommunene en vekst i frie inntekter på 1,7 mrd. kr., mens fylkeskommunene får en vekst på 0,9 mrd. kr.

Med denne veksten vil kommunesektoren få dekt de anslåtte demografikostandene.

2.1 Handlingsrom

	Kommuner (i mrd. kr)	Fylkeskommuner (i mrd. kr)	Kommunesektoren samlet (i mrd. kr)
Realvekst i frie inntekter	1,7	0,9	2,6
Merkostnader demografi	-1,7	-0,9	-2,6
Mindrekostnader pensjon	0,09	0,01	0,1
Økt handlingsrom	0,09	0,01	0,1

Regjeringens forslag vil altså øke kommunesektorens handlingsrom med om lag 100 mill. kr. i 2023 når det er tatt hensyn til demografi og pensjon.

Kommunene tar med seg en betydelig del av kostnadsøkningen fra 2022 inn i 2023.

2.2 Pris- og lønnsvekst 2022 og 2023 (kommunal deflator).

Årlig lønns- og prisvekst i kommunesektoren måles ved den kommunale deflatoren (prosent).

	Anslag 2022	Anslag 2023
Deflator	5,3 %	3,7 %
Herav lønnsvekst	3,8 %	4,2 %

På grunn av høy prisvekst er kostnadsveksten oppjustert fra 3,7 prosent i RNB 2022, til 5,3 prosent i statsbudsjettet. Anslaget er imidlertid usikkert.

I 2023 anslås kommunal deflator til 3,7 prosent og lønnsveksten til 4,2 prosent. Anslaget er korrigert for strømstøtte. Dette betyr at i kommunesektorens inntektsramme for 2023 ligger inne en kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst på 3,7 prosent.

2.3 Kommunal skattøre 2023

Det er en langvarig praksis for at skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av kommunenes samlede inntekter.

Gjeldende skattører ville gitt for lav skatteandel for 2023, og den kommunale skattøren foreslås derfor økt med 0,2 prosentpoeng til 11,15 prosent. Den fylkeskommunale skattøren foreslås økt med 0,05 prosentpoeng til 2,45 prosent.

	Skattøre 2023 i prosent	Endring fra 2022 (prosentpoeng)
Kommunene	11,15	0,20
Fylkeskommunene	2,45	0,05

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 241,1 mrd. kr. i 2023. Dette tilsvarer en nominell reduksjon på om lag 5,0 prosent fra 2022. Reduksjon må blant annet ses i sammenheng med de midlertidig høye skatteinntektene i 2022 på grunn av tilpasninger til endret skatt på utbytte.

Kommunesektorens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Tabell 2.3 i Prop. 1 S (2022-2023) viser de frie inntektene i 2022 og 2023 fordelt på skatteinntekter og rammetilskudd.

Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å gjennomføre regelmessige beregninger på egne frie inntekter gitt utviklingen i skatteinngangen for kommunen og ikke minst for landet. Gitt omfordelingseffektene som ligger i inntektsutjevningen, og ettersom de fleste kommunene i Troms og Finnmark har skatteinntekter på under 90 % av landsgjennomsnittet, er det utviklingen nasjonalt som har størst betydning.

2.4 Andre aktuelle saker med betydning for kommunesektoren

Økt skatt for kraftverk

Høyprisbidrag:

- Regjeringen foreslår et høyprisbidrag på vann- og vindkraftproduksjon fra 1. januar 2023. For store vannkraftverk (de som i dag er grunnrenteskattepliktige) vil likevel høyprisbidraget gjelde fra og med 28. september 2022. Høyprisbidraget skal utgjøre 23 prosent av pris over 70 øre per kilowattime (Kwh), og blir basert på faktiske priser. All produksjon i kraftverket er omfattet av høyprisbidraget. Denne ordningen anslås til å gi 23,6 mrd. kr. i ekstra bokførte inntekter for 2023.
- Høyprisbidraget skal ikke påvirke vertskommunenes inntekter fra eiendomsskatt.

Mer informasjon finner dere her: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/hoyprisbidrag-pa-vind-og-vannkraft/id2929111/>

Økt skatt for vannkraftverk – grunnrente:

- Regjeringen foreslår å øke den effektive grunnrenteskattesatsen på vannkraft fra 37 prosent til 45 prosent med virkning fra og med inntektsåret 2022 (bokføres i 2023). Forslaget vil øke skatteinntektene med om lag 11,2 mrd. kr. i 2023.
- Små kraftverk (under 10 000 kVA) betaler ikke grunnrenteskatt og blir derfor ikke påvirket av forslaget.

Disse tiltakene kan virke inn på overskuddet, og hvor mye eierne kan ta ut i utbytte fremover. Mer info finner dere her: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/okt-grunnrenteskatt-pa-vannkraft/id2929115/>

Grunnrente på havbruk og vindkraft

Regjeringen foreslår å innføre grunnrenteskatt fra 2023 på landbaserte vindkraftverk og på havbruk (oppdrett av laks, ørret og regnbueørret), med en effektiv sats på 40 prosent. Forlaget om grunnrente på havbruk er sendt på høring med frist 4. januar 2023. Forlaget om grunnrenteskatt på vindkraft vil bli sendt på høring innen utgangen av året.

En viktig del av forslaget er at lokalsamfunn som stiller naturressurser til disposisjon, men også fellesskapet, skal få en del av grunnrenten. Regjeringen legger opp til at halvparten av inntektene fra grunnrente skal gå til kommunesektoren. Totalt er dette anslått til å utgjøre mellom 3,1-3,2 mrd. kr. i 2023. Skatten kreves inn av staten fra og med 2023, men vil bli fordelt ut til kommunesektoren først fra og med 2024. Alle kommuner og fylkeskommuner vil få inntekter fra grunnrenten, men vertskommunene vil få en større del.

Mer informasjon om dette finner dere her:

Havbruk: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/grunnrenteskatt-pa-havbruk/id2929113/>

Landbasert vindkraft: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/grunnrenteskatt-pa-landbasert-vindkraft/id2929117/>

Ferge:

Ordningen med gratis ferge ble innført fra 1. juli 2022, og gjelder i dag fergesamband med under 100.000 passasjerer årlig. Fra midten av august 2023 foreslås denne ordningen økt til også å omfatte fergesamband til øyer og veiløse samfunn med over 100.000 passasjerer. Med dette legger regjeringen til rette for at ytterligere 17 fergesamband kan komme inn under ordningen. Fylkeskommunene vil til sammen få 174,3 mill. kr. til denne ordningen. Mer informasjon om dette finner dere her: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringa-innfir-ferjelovnadene-i-hurdalsplattforma/id2930609/>

Allmennlegetjenesten:

- Allmennlegetjenesten styrkes med 690 mill. kr. i 2023. Her beregnes helårseffekten til å bli 920 mill. kr.
- Det innføres et differensiert basistilskudd fra 1. mai 2023. Leger med innbyggere på listen med stort oppfølgingsbehov vil få bedre betalt, men innføring skjer på en slik måte at få leger vil få lavere inntekt.
- ALIS-avtaler er et viktig tiltak for å rekruttere flere leger, og regjeringen foreslår derfor å styrke denne ordningen med 200 mill. kr.

Dere kan lese mer om dette her: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/historisk-satsing-pa-fastlegeordninga/id2930521/>

Bredbånd:

Regjeringen ønsker å legge til rette for økt kommersiell utbygging av bredbånd, og foreslår å sette av 412,7 mill. kr. til dette i 2023.

Mer informasjon om dette finner dere her:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/bredband/id2930595/>

Tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark:

Satsene for avskrivning av studiegjeld foreslås økt. Dette skal bidra til å styrke tilgangen til arbeidskraft.

Mer informasjon om dette finner dere her:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/distriktspolitikk/id2930594/>

2.5 Korreksjonssaker

Under følger en omtale av saker hvor det er gjort endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv. Se nærmere informasjon i tabell 5.9 i Prop.1 S Kommunal- og distriktsdepartementet om omtale av den enkelte sak under tabellen.

Tabell 5.9 Endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.

	(i 1 000 2023-kroner)	
	Kommuner	Fylkeskommuner
Ekstraordinære bevilgninger i 2022 knyttet til koronapandemien	-947 248	-1 499 502
Statlige og private skoler – endring i elevtall	-106 288	-79 621
Ny opplæringslov – regelendringer med økonomiske konsekvenser for kommunesektoren	5 000	56 000
Universell utforming av IKT-løsninger – engangskostnader i 2022	-35 258	-5 185
Synstolking – kompensasjon til kommunesektoren	13 000	2 000
Reduksjon i rammetilskuddet i 2022 i forbindelse med ekstraordinære skatteinntekter	10 023 124	2 488 800
Inndragning av ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft	-2 200 000	-800 000
Gratis deltidsplass i SFO på 1. trinn – helårseffekt av endring i 2022	795 379	
Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen – helårseffekt av endring i 2022	400 386	
Ytterligere reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2023	329 150	
Gratis barnehage i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms	77 200	
Redusert pensjonspåslag for private barnehager – overgangsordning	-52 991	
Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien	20 000	
Gevinster knyttet til nytt prøvegjennomføringssystem i skolen	-11 900	
Nasjonalt økonomisk tilsyn med private barnehager	-2 000	
Barnekoordinator – helårseffekt av endring i 2022	82 960	
Økt basistilskudd til fastleger	480 000	
Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger – engangsbevilgning for 2022	-8 296	
Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023	17 858	
Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger	17 629	
Lovfesting av at kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022	386 801	
Økte veiledende satser for økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022	69 047	
Økt utbetaling av sosialhjelp – engangsbevilgning for 2022	-311 100	
Godtgjøring av sakkyndige og tolk som følge av ny barnevernlov	-19 000	
Samværsplan som følge av ny barnevernlov	31 500	
Barnevernsreformen	497 751	
Ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet – avvikling av forsøk	-21 155	
Endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger – anslått reduksjon i behovet for økonomisk sosialhjelp	-100 000	
Tilleggskompensasjon – toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester	-25 925	
Skjønnstilskudd til vertskommuner – utgifter til flyktninger fra Ukraina	-176 290	
Nominell videreføring av lærlingtilskuddet		-105 926
Landslinjer – utvidelse av tilbud – helårseffekt av endring i 2022		-2 029
Gratis ferje på trafikksvake samband – helårseffekt av endring i 2022		31 110
Reduserte ferjetakster		116 720
Gratis ferje-korrigerende av bevilgningen i RNB 2022		-54 961
Videreføring av bevilgningen i RNB 2022 og utvidelse av ordningen med gratis ferjer		112 080
Økt CO ₂ -avgift – kompensasjon til fylkeskommunene		42 900
Sum	9 229 488¹	302 386

Kommunene og fylkeskommunene

Statlige og private skoler – endring i elevtall

Som følge av økt antall elever i statlige og private skoler reduseres rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene med henholdsvis 106,3 mill. kroner og 79,6 mill. kroner. Se Grønt hefte (H2529 N) for nærmere omtale av trekk- og korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler.

Ny opplæringslov – regelendringer med økonomiske konsekvenser for kommunesektoren

Regjeringen tar sikte på å legge fram forslag til ny opplæringslov våren 2023. Lovendringene skal etter planen tre i kraft fra høsten 2024. Rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene økes med hhv. 5 mill. kroner og 56 mill. kroner i 2023, noe som gir kommunesektoren mulighet til å tilpasse seg flere av lovendringene som vil bli foreslått, allerede fra høsten 2023. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Universell utforming av IKT-løsninger – engangskostnader i 2022

Kommuner og fylkeskommuner ble i 2022 kompensert for kostnader til opplæring av ansatte og teknisk omlegging av nettstedet og mobilapplikasjoner som følger av Web Accessibility Directive (WAD) som ble en del av norsk rett gjennom Prop. 141 LS (2020–2021). Endringen trådte i kraft 1. januar 2022 med en overgangsperiode på ett år. Siden kompensasjonen gjaldt engangskostnader, reduseres rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene med henholdsvis 35,3 og 5,2 mill. kroner i 2023.

Synstolking – kompensasjon til kommunesektoren

Kommuner og fylkeskommuner må fra 2023 etterleve krav til synstolking som følger av WAD-direktivet og kompenseres for kostnader til teknisk tilrettelegging for synstolking og omlegging av nettløsninger for å etterleve krav til synstolkning av forhåndspublisert videoinnhold. Rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene økes derfor med henholdsvis 13 mill. kroner og 2 mill. kroner i 2023. Se nærmere omtale under programkategori 13.40.

Reduksjon i rammetilskuddet i 2022 i forbindelse med ekstraordinære skatteinntekter

Kommuner og fylkeskommuner blir i 2022 trukket i rammetilskuddet med hhv. 9,7 mrd. kroner og 2,4 mrd. kroner som følge av ekstraordinære skatteinntekter knyttet til utbytteskatt. Siden dette er et engangskutt, økes rammetilskuddet for kommuner og fylkeskommuner med henholdsvis 10 mrd. kroner og 2,5 mrd. kroner i 2023.

Inndragning av ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft

Regjeringen foreslår å trekke inn 3 mrd. kroner av kommunesektorens inntekter fra konsesjonskraft i 2023, jf. nærmere omtale i del I, pkt. 2. Midlene trekkes inn fra rammetilskuddet, fordelt med 2,2 mrd. kroner fra kommunene og 0,8 mrd. kroner fra fylkeskommunene.

Kommunene

Gratis deltids plass i SFO på 1. trinn – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 ble det vedtatt å innføre 12 timers gratis SFO på første trinn fra høsten 2022. Kommunesektoren ble kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 640 mill. kroner. Tiltaket får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med ytterligere 795,4 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen – helårseffekt av endring i 2022

Maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen ble fra 1. august 2022 redusert til 3 050 kroner per måned, noe som tilsvarer nivået som ble lagt til grunn etter inngåelsen av barnehageforliket i 2003. Som kompensasjon ble rammetilskuddet økt med 314,9 mill. kroner. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med 400,4 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnehage.

Ytterligere reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2023

Det foreslås en ytterligere reduksjon i maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen, til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2023. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 329,2 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Gratis barnehage i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms

Det foreslås å innføre gratis barnehage for 1–5 åringer fra 1. august 2023 i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms, noe som vil bidra til å gjøre regionen mer attraktiv å bo og arbeide i. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 77,2 mill. kroner som fordeles særskilt (tabell C) til kommunene i tiltakssonen. Se nærmere omtale i del I og under programkategori 13.50 og i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Redusert pensjonspåslag for private barnehager – overgangsordning

Fra 1. januar 2022 ble pensjonspåslaget for private barnehager nedjustert fra 13 pst. til 10 pst. av lønnskostnadene i de kommunale barnehagene. Det ble samtidig innført en treårig overgangsordning for enkeltstående barnehager, slik at disse barnehagene skulle få lengre tid til å tilpasse seg inntektsbortfallet. Som følge av disse endringene ble rammetilskuddet redusert med 206,9 mill. kroner i 2022. Siden pensjonspåslaget til de enkeltstående barnehagene trappes videre ned i 2023, reduseres rammetilskuddet med ytterligere 53 mill. kroner.

Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien

Det foreslås å innføre gratis barnehage fra tredje barn i familien som går i barnehage samtidig, fra 1. august 2023. I dag har disse barna rett til reduksjon i foreldrebetalingen på 50 pst. Kommunene kompenseres for merkostnaden i 2023 med 20 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet og Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Gevinster knyttet til nytt prøvegjennomføringssystem i skolen

Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og gir gevinster også for kommunesektoren. Avlyst eleveksamen våren 2022 har medført forsinkelser i prosjektet for nytt prøvegjennomføringssystem, og dermed er også deler av gevinstene forsinket, herunder gevinster i fylkeskommunene. Gevinstene i kommunene er i stor grad knyttet til digitalisering av kartleggingsprøver som ikke er forsinket. Kommunenes gevinst i 2023 er anslått til 11,9 mill. kroner, og rammetilskuddet reduseres tilsvarende. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Nasjonalt økonomisk tilsyn med private barnehager

Fra og med 1. januar 2022 er ansvaret for å føre økonomisk tilsyn med private barnehager overført fra kommunene til Utdanningsdirektoratet. Som følge av at kommunene ikke lenger vil ha utgifter til denne oppgaven, er det i 2022 overført 5 mill. kroner fra rammetilskuddet til kap. 220, post 01 på Kunnskapsdepartementets budsjett. Beløpet som er overført var basert på foreløpige anslag. Nye anslag tilsier at reduksjonen i kommunenes utgifter er noe større enn lagt til grunn, og det overføres

derfor ytterligere 2 mill. kroner fra rammetilskuddet. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Barnekoordinator – helårseffekt av endring i 2022

Det er fra 1. august 2022 innført en lovfestet rett til barnekoordinator, og kommunene er kompensert med 100 mill. kroner for innføringskostnader i 2022. Endringen får helårseffekt i 2023, og som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med ytterligere 83 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økt basistilskudd til fastleger

Det foreslås å styrke basistilskuddet til fastleger fra 1. mai 2023 med 480 mill. kroner, og rammetilskuddet økes tilsvarende. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. For bedre å understøtte betaling for arbeidsbelastning og bedre oppfølging av medisinsk ressurskrevende listeinnbyggere, foreslås det å avvikle knekkpunktet og innføre et risikojustert basistilskudd. Det risikojusterte basistilskuddet fra 1. mai 2023 skal i første omgang baseres på alder, kjønn og indikator for helsetilstand. Helårseffekten av forslaget er 720 mill. kroner. Det vises til nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger – engangsbevilgning for 2022

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble rammetilskuddet økt med 8 mill. kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2022. Siden dette er en engangsbevilgning, reduseres rammetilskuddet med 8,3 mill. kroner i 2023.

Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023

Rammetilskuddet økes med 17,9 mill. kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Forslaget er en oppfølging av endringer i forskrift om standarder og nasjonale ehelseløsninger som pålegger kommuner og regionale helseforetak å betale for kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger

Det er fra 1. januar 2022 innført en felles dagsats for tiltakspenger. Det er lagt til grunn at dette vil øke behovet for sosialhjelp, og kommunerammen ble derfor økt med 69 mill. kroner i 2022. Endringen i 2022 gjaldt for nye mottaker av tiltakspenger og får først helårseffekt i 2023. For å ta høyde for helårseffekten økes rammetilskuddet med ytterligere 17,6 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Lovfesting av at kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 ble rammetilskuddet økt med 187 mill. kroner som kompensasjon for at det fra 1. september 2022 ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med ytterligere 386,8 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp.

Økte veiledende satser for økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble rammetilskuddet økt med 71,7 mill. kroner som kompensasjon for en særskilt oppjustering av de statlige veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp fra 1. juli 2022. Den oppjusterte satsen videreføres i 2023 som grunnlag for prisjustering, og rammetilskuddet økes med ytterligere 69 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Økt utbetaling av sosialhjelp – engangsbevilgning for 2022

Ved behandlingen av Prop. 46 S (2021–2022) ble det gitt en engangsbevilgning på 300 mill. kroner over rammetilskuddet for å dekke økt utbetaling av sosialhjelp i 2022 som følge av økte strømpriser, jf. Innst. 104 S (2021–2022). Siden bevilgningen var ettårig, reduseres rammetilskuddet med 311,1 mill. kroner i 2023.

Godtgjøring av sakkyndige og tolk som følge av ny barnevernlov

Den nye barnevernloven, som trer i kraft 1. januar 2023, innebærer blant annet at betalingsansvaret for godtgjøring av sakkyndige oppnevnt av fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og til tolk i saker for fylkesnemndene, blir overført fra kommunene til staten. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet med 19 mill. kroner mot en økning på kap. 470, post 01 og kap. 853, post 01. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet og Prop. 1 S (2022–2023) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Samværsplan som følge av ny barnevernlov

Den nye barnevernloven, som trer i kraft 1. januar 2023, inneholder en plikt for barnevernstjenesten til å utarbeide en plan for gjennomføring av samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre nærstående som barnet har et etablert familieliv med. Kommunenes merutgifter er anslått til 31,5 mill. kroner i 2023, og rammetilskuddet økes tilsvarende. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Barnevernsreformen

Ansvarsendringene som følger av barnevernsreformen, jf. Prop. 73 L (2016–2017) og Innst. 354 L (2016–2017), gjelder fra 1. januar 2022 og gir økt faglig og økonomisk ansvar til kommunene. For å dekke kommunenes merkostnader som følger av det økte finansielle ansvaret, ble rammetilskuddet til kommunene økt med 1,3 mrd. kroner i 2022. Rammetilskuddet økes med ytterligere 497,8 mill. kroner i 2023. Halvparten av midlene fordeles særskilt (tabell C) etter kommunenes tidligere bruk av statlige barnevernstiltak, og halvparten av midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Økningen i 2023 er noe mindre enn tidligere varslet. Dette skyldes dels en faseforskyvning knyttet til overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem og dels oppdaterte tall for aktiviteten i det statlige barnevernet i 2021. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet – avvikling av forsøk

For å lette overgangen fra forsøk til ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet, ble Alta og Færder kommuner tildelt en engangsbevilgning i 2022 på hhv. 9,6 og 10,8 mill. kroner som ble fordelt særskilt (tabell C) i tillegg til kompensasjonen for barnevernsreformen. Denne bevilgningen avvikles i 2023, og rammetilskuddet reduseres derfor med 21,2 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger – anslått reduksjon i behovet for økonomisk sosialhjelp

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble det vedtatt endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger. Endringene forventes å redusere behovet for økonomisk sosialhjelp, og rammetilskuddet reduseres derfor med 100 mill. kroner. Se omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Tilleggskompensasjon – toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester

I 2022 ble det etablert en tilleggskompensasjon, i tillegg til det ordinære toppfinansieringstilskuddet, for å legge til rette for at mindre kommuner som har spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. Tilleggskompensasjonen styrkes med ytterligere om lag 26 mill. kroner i 2023. Dette finansieres gjennom et trekk i kommunenes rammetilskudd. Se nærmere omtale under kap. 575 Ressurskrevende tjenester, post 61.

Skjønnstilskudd til vertskommuner – utgifter til flyktninger fra Ukraina

I Prop. 78 S (2021–2022) ble skjønnstilskuddet økt med 170 mill. kroner til vertskommuner som har vesentlige utgifter til ukrainske flyktninger i mottaksfasen som ikke blir dekket av vertskommunetilskuddet. Siden dette var en engangsbevilgning, reduseres kommunenes skjønnstilskudd med 176,3 mill. kroner i 2023.

3 Skjønnsmidler i 2023

Det foreslås en skjønnsramme på 950 mill. kroner til kommunene i 2023. Det er en reduksjon på 40 mill. kroner sammenliknet med 2022, (korrigert for engangsbevilgningen til kommuner med store utgifter til flyktninger fra Ukraina). 120 millioner kroner settes av til ekstraordinære hendelser og 30 millioner kroner til prosjektskjønn på Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett.

Basisrammen for kommunene foreslås satt til 800 mill. kroner, som er en reduksjon på 50 mill. kroner sammenliknet med nivået i 2022. 40 mill. kroner er overført til innbyggertilskuddet og 10 mill. kroner er overført til prosjektskjønn. Kuttet er foretatt ved at det er trukket et likt beløp i kroner per innbygger fra alle fylkesrammene. For Troms og Finnmark er fylkesrammen redusert fra 108 til 105,8 millioner kroner.

Statsforvalteren har fordelt deler av basisrammen til kommunene, og fordelingen vises i Grønt hefte. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har laget en ny beskrivelse av skjønnsmiddelprosessen som gjelder fra og med 2023. Vi har involvert kommunene gjennom deltagelse i en arbeidsgruppe. Det ble laget en beskrivelse av fordelingsprosessen som kommunene var delaktige i å utforme og som kommunene til slutt kunne levere innspill til.

Et av hovedgrepene ved den nye fordelingsprosessen er at vi reduserer basisskjønnets omfang og lar større andel av skjønnsmidlene være gjenstand for søknader fra kommunene i budsjettåret. Vi har gjort dette for å få bedre samsvar mellom kommunenes utfordringer og bruken av skjønnsmidlene.

Det er fordelt 26,45 millioner kroner i basisskjønn. Resterende 79,35 millioner kroner er holdt tilbake for fordeling gjennom budsjettåret. Basisskjønnet er hovedsakelig fordelt utfra historisk tildeling for

å unngå store endringer fra tidligere år, men vi har også tatt hensyn til kommuner som får reduksjon i frie inntekter som følge av befolkningsnedgang.

Det er satt av 5% av skjønnsrammen (5,29 millioner kroner) til uforutsette hendelser. Fra og med 2023 fordeler ikke Statsforvalteren i Troms og Finnmark kompensasjon for differensiert arbeidsgiveravgift.

4 Inntektssystemet

Utgiftsutjevningen

Til beregning av hvor mye hver sektor skal utgjøre i kostnadsnøkkelen og hvor stort omfanget av utgiftsutjevningen skal være, dvs. samlet utgiftsbehov, benyttes normalt sett siste tilgjengelige tall fra kommuneregnskapene fra KOSTRA/SSB. Koronasituasjonen med ekstraordinære overføringer fra kommunesektoren og endret aktivitet mellom de ulike sektorene, gjør at regnskapstallene fra 2020 og 2021 i mindre grad gjenspeiler en normalsituasjon for kommunesektoren. Til utgiftsutjevningen for 2023 tas det derfor, på samme måte som 2022, utgangspunkt i regnskapstall for 2019. Det er videre tatt hensyn til oppgaveendringer, korreksjoner o.a. i perioden 2020-2023 som ikke inngår i regnskapstallene.

Regionalpolitiske tilskudd

Distriktstilskudd Nord-Norge

Satsene for Nord-Norgestilskuddet i 2023 er prisjustert.

	Satser per innbygger 2023 (i kroner)
Troms (utenfor tiltakssonen)	3 702
Tiltakssonen i Troms	4 362
Finnmark	9 038

Småkommunetillegg (til kommuner under 3 200 innbyggere)

25 kommuner i Troms og Finnmark har et innbyggertall mindre enn 3 200 innbyggere per 1.1.2022 og kvalifiserer til småkommunetillegg. Av disse har alle unntatt Båtsfjord en distriktsindeks på 35 eller lavere, og får dermed småkommunetillegg etter høyeste sats eller 13,552 mill. kr. Båtsfjord får 10,842 mill. kr. Oversikt over verdi på distriktsinndeksen finnes i grønt hefte tabell D-k.

Distriktsindeks	Småkommunetillegg per kommune, kommuner utenfor tiltakssonen (1 000 kroner)	Småkommunetillegg per kommune, kommuner i tiltakssonen (1 000 kroner)
Indeks 0-35	6 257	13 552
Indeks 36-38	5 633	12 195
Indeks 39-41	5 006	10 842

Inntektsgarantiordningen (INGAR)

Inntektsgarantiordningen skal sikre at ingen kommuner har en beregnet vekst i rammetilskuddet fra ett år til det neste, som er mer enn 400 kr. per innbygger under beregnet vekst på landsbasis. Endringen i inntekten korrigeres for skjønntilskudd, veksttilskudd, regionsentertilskudd og saker med særskilt fordeling.

I Troms og Finnmark er det 7 kommuner som får noe på INGAR i 2023, mot 14 kommuner i 2022. Se tabell B-k i grønt hefte.

Regionsentertilskudd

Hammerfest og Senja får regionsentertilskudd med hhv 4,291 og 4,544 mill. kr.

Regionsentertilskuddet tildeles kommuner som slår seg sammen og som etter sammenslåingen får over om lag 8 000 innbyggere. Tilskuddet tildeles med en sats per innbygger på 73 kr. og en sats per sammenslåing på 3,468 mill. kr. Satsene er prisjustert i 2023. For mer informasjon, se grønt hefte, tabell 1-k.

Kompensasjon for endringer i regelverk for eiendomsskatt

Tilskuddet skal kompensere kommuner som får reduserte inntekter som følge av at de ikke lenger kan kreve inn eiendomsskatt på produksjonsutstyr og – installasjoner.

I Troms og Finnmark er det 2 kommuner, Senja og Lebesby, som får denne kompensasjonen i 2023. I 2022 var det 4 kommuner som mottok kompensasjon. For mer informasjon, se grønt hefte, tabell C-k.

5 Toppfinansieringsordning for ressurskrevende tjenester

Kompensasjonsgraden beholdes uendret på 80 prosent. Innslagspunktet økes med 3,8% (som tilsvarer den anslåtte lønnsveksten for 2022) fra kr 1.470.000 til kr 1.526.000.

Tilleggskompensasjon for mindre kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester.

Det foreslås en bevilgning på 82,8 mill. kroner i 2023, som er en økning på 27,8 mill. kroner fra 2022. Økningen er finansiert med omdisponering fra kommunenes innbyggertilskudd. Terskelverdien er anslått til 5 200 kroner per innbygger for 2023. Den faktiske terskelverdien vil bli beregnet i forbindelse med Helsedirektoratets tildeling av tilskuddet sommeren 2023, og vil kunne avvike fra dette anslaget.

6 Vekst i frie inntekter for kommunene i Troms og Finnmark

Tabellen på neste side viser anslag på frie inntekter i 2023 for kommunene i Troms og Finnmark, anslått nominell vekst og realvekst, målt fra anslag på oppgavekorrigert regnskap 2022. Realveksten tar hensyn til anslått lønns- og prisvekst i 2023 på 3,7 % (kommunal deflator).

Kommune	Anslag på frie inntekter 2023 (1 000 kr)	Anslag på oppgåve-korrigert vekst 2022-2023 (1 000 kr)	Nominell vekst 2022-2023 (prosent)	Realvekst 2022-2023 (kommunal defaltor er 3,7 %) (prosent)
5439 Gamvik	117 481	6 852	6,2	2,5
5415 Lavangen	105 303	4 641	4,6	0,9
5417 Salangen	171 374	7 374	4,5	0,8
5403 Alta	1 588 750	65 268	4,3	0,6
5418 Målselv	477 003	19 377	4,2	0,5
5436 Porsanger	307 103	12 177	4,1	0,4
5441 Tana	257 200	9 815	4,0	0,3
5425 Storfjord	167 940	6 236	3,9	0,2
5427 Skjervøy	238 480	8 715	3,8	0,1
5423 Karlsøy	198 264	7 235	3,8	0,1
5424 Lyngen	251 653	8 922	3,7	0,0
5412 Tjeldsund	348 503	11 737	3,5	-0,2
5430 Kautokeino	267 855	9 011	3,5	-0,2
5402 Harstad	1 677 637	55 672	3,4	-0,3
5421 Senja	1 191 085	39 375	3,4	-0,3
5422 Balsfjord	423 734	13 266	3,2	-0,5
5432 Loppa	107 790	3 350	3,2	-0,5
5442 Nesseby	102 576	3 182	3,2	-0,5
5401 Tromsø	4 831 349	147 769	3,2	-0,5
5411 Kvæfjord	231 704	7 081	3,2	-0,5
5444 Sør-Varanger	726 417	21 751	3,1	-0,6
5416 Bardu	286 295	8 570	3,1	-0,6
5426 Kåfjord	177 123	5 211	3,0	-0,7
5419 Sørreisa	239 750	6 947	3,0	-0,7
5406 Hammerfest	895 550	25 612	2,9	-0,8
5404 Vardø	173 096	4 847	2,9	-0,8
5429 Kvænangen	130 208	3 637	2,9	-0,8
5413 Ibestad	120 750	3 304	2,8	-0,9
5428 Nordreisa	356 081	9 584	2,8	-0,9
5414 Gratangen	100 409	2 615	2,7	-1,0
5443 Båtsfjord	184 058	4 608	2,6	-1,1
5405 Vadsø	422 966	9 969	2,4	-1,3
5435 Nordkapp	250 047	5 847	2,4	-1,3
5437 Karasjok	225 272	5 128	2,3	-1,4
5434 Måsøy	123 581	2 537	2,1	-1,6
5438 Lebesby	137 319	2 576	1,9	-1,8
5433 Hasvik	109 442	1 858	1,7	-2,0
5420 Dyrøy	104 758	1 716	1,7	-2,0
5440 Berlevåg	97 020	1 441	1,5	-2,2
Troms og Finnmark	18 002 275	598 165	3,4	-0,3
Heile landet	378 402 695	12 957 724	3,5	-0,2

Fra 2022 til 2023 er det på landsbasis anslått en nominell vekst på 3,5 og en negativ realvekst på -0,2 % i kommunenes frie inntekter (fra anslaget på oppgavekorrigert frie inntekter for 2022).

Kommunene i Troms og Finnmark anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 3,4 % og en realnedgang på -0,3 %.

I all hovedsak kan variasjonen i veksten mellom kommunene forklares med utvikling og endring i befolkningen, endringer i skjønnstilskuddet og andre endringer i inntektssystemet.

28 av 39 kommuner i Troms og Finnmark har realnedgang i de frie inntektene i 2023.

Vi minner om at kommunene i KMDs nettløsning [Frie inntekter](#) kan se fordelingen av rammetilskuddet og anslaget på skatteinntektene for 2023.

Statsforvalteren står til rådighet dersom det skulle være behov for ytterligere informasjon.

Med hilsen

Per Elvestad
assisterende justis- og kommunaldirektør

Gøril Toresen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

Hammerfest kommune	Postboks 1224	9616	HAMMERFEST
Hasvik kommune	Postboks 43, Fjellveien 6	9593	BREIVIKBOTN
Alta kommune	Postboks 1403	9506	ALTA
Vardø kommune	Postboks 292	9951	WARDØ
Salangen kommune	Postboks 77	9355	SJØVEGAN
Målselv kommune	Mellombygdveien 216	9321	MOEN
Guovdageaidnu suohkan / Kautokeino kommune	Bredbuktnesvn. 6	9520	KAUTOKEINO
Vadsø kommune	Postboks 614	9811	VADSØ
Lyngen kommune	Strandveien 24	9060	LYNGSEIDET
Storfjord kommune	Oldersletta 1	9046	OTEREN
Kvænanen kommune	Rådhuset, Gárgu 8	9161	BURFJORD
Bardu kommune	Postboks 401	9360	BARDU
Deanu gjelda / Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	TANA
Balsfjord kommune	Rådhusgata 11	9050	STORSTEINNES
Unjárgga gjelda / Nesseby kommune	Rådhus	9840	VARANGERBOTN
Gratangen kommune	Nergårdveien 2	9470	GRATANGEN
LOABÁGA SUOHKAN / Lavangen kommune	Nesveien 7	9357	TENNEVOLL

Gáivuona suohkan / Kåfjord kommune	Postboks 74	9148	OLDERDALEN
Nordreisa kommune	Postboks 174	9156	STORSLETT
Ibestad kommune	Emma Olsens vei 1	9450	HAMNVIK
Berlevåg kommune	Torget 4	9980	BERLEVÅG
Nordkapp kommune	Postboks 403	9751	HONNINGSVÅG
Harstad kommune	Postboks 1000	9479	HARSTAD
Senja kommune	Postboks 602	9306	FINNSNES
Karasjoga gielda / Karasjok kommune	Postboks 84	9735	KARASJOK
Loppa kommune	Parkv. 1/3	9550	ØKSFJORD
Sør-Varanger kommune	Postboks 406	9915	KIRKENES
Tromsø kommune	Postboks 6900	9299	TROMSØ
Kvæfjord kommune	Bygdeveien 26	9475	BORKENES
Karlsøy kommune	Rådhusveien 41	9130	HANSNES
Lebesby kommune	Strandveien 152 - Postboks 28	9790	KJØLLEFJORD
Båtsfjord kommune	Hildberggt. 18	9990	BÅTSFJORD
Porsanger kommune	Rådhuset	9712	LAKSELV
Gamvik kommune	Vevikv. 6	9770	MEHAMN
Måsøy kommune	Torget 1	9690	HAVØYSUND
Tjeldsund kommune	Skånlandveien 72/76	9440	EVENSKJER
Sørreisa kommune	Sykehjemsveien 41	9310	SØRREISA
Dyrøy kommune	Dyrøytunet 1	9311	BRØSTADBOTN
Skjervøy kommune	Postboks 145	9189	SKJERVØY